

Klimat- och näringslivsdepartementet
Lotta Lewin-Pihlblad
103 33 Stockholm

Stockholm
2025-10-31

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
KN2025/01284

Remissyttrande

Betänkandet *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap* (SOU 2025:68)

Företagarna har getts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra huvudsakliga synpunkter.

Förslaget i korthet

I betänkandet läggs förslag fram på ett flertal områden:

Nya samverkansformer och försörjningsberedskapsavtal (F-avtal)

Utredningen föreslår ett nytt system för att säkra tillgången på kritiska varor och tjänster. Ett nytt system med så kallade Försörjningsberedskapsavtal (F-avtal) föreslås. Dessa avtal ska kunna tecknas utanför den ordinarie upphandlingslagstiftningen för att säkerställa leveransförmåga från näringslivet under kris och krig. Offentliga aktörer ska i upphandlingslagarna få ett krav på att beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar det. Detta syftar till att integrera beredskapsperspektivet i ordinarie inköpsprocesser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreslås få i uppdrag att upprätta ett register över ingångna F-avtal, ta fram en allmän prioriteringsordning för resurser vid försörjningsstörningar och bistå med stöd vid prioriteringar.

Byggnads- och reparationsberedskap (BRB)

För att snabbt kunna reparera och återställa samhällsviktig infrastruktur föreslås en ny organisation för byggnads- och reparationsberedskap. Boverket, Tillväxtverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) föreslås få ett sektors- och geografiskt övergripande ansvar för att skapa förutsättningar för en fungerande BRB. Ett kansli för byggnads- och reparationsberedskap (BRB-kansli) föreslås inrättas och organisatoriskt placeras vid Tillväxtverket för att stödja de ansvariga myndigheterna. Utredningen föreslår att berörda myndigheter, kommuner och regioner tillförs betydande resurser, totalt 390 årsarbetskrafter, för att bygga upp förmågan inom BRB inom en femårsperiod. Boverket föreslås få i uppdrag att utreda behovet av ytterligare personalförstärkning, inklusive förutsättningarna för civilplikt inom byggsektorn.

Ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap

Utredningen ser ett behov av ett mer sammanhållet och tvingande regelverk. Det föreslås att regeringen skyndsamt tillsätter en ny utredning för att ta fram en samlad "försörjningsberedskapslag". Lagen ska bland annat ge offentliga aktörer möjlighet att ålägga företag skyldigheter att vidta beredskapsåtgärder.

Utökat uppdrag till RISE

Research Institutes of Sweden AB (RISE) föreslås få ett utökat samhällsuppdrag att upprätthålla sin verksamhet inom industriforskning, provning och certifiering även under kris och krig. Detta inkluderar att stödja produktionsomställning och substitution av kritiska insatsvaror.

Inhemsk utvinning av fossila bränslen

Utredningen bedömer att det inte är ett realistiskt eller kostnadseffektivt alternativ att starta inhemsk utvinning av kol, olja och naturgas enbart för beredskapsändamål. Man föreslår dock att förbudet mot utvinning avskaffas för att ge regeringen handlingsfrihet om det skulle anses önskvärt.

Företagarnas inställning

Generellt blir samhällets beredskap starkare med ett livskraftigt näringsliv som kan agera flexibelt och anpassa sin verksamhet vid kris. Att säkra lokala källor till viktiga insatsvaror och korta handläggningsprocesser, i den mån nya tillstånd behöver sökas, stärker både företagens möjlighet att snabbt ställa om och, i förlängningen, samhällets beredskap.

Företagarna avstyrker att det genom tvingande lagstiftning generellt ska föreskrivas skyldighet för företag inom ramen för totalförsvarspåbud. Det finns befintliga regler inom krigs- och beredskapslagstiftningen som ger staten rätt att ta enskild egendom i anspråk (däribland förfogandelagen, SFS 1978:262 och förordning 2015:1053 om totalförsvar och höjd beredskap).

Företagarna ser positivt på utredningens modell för F-avtal som ett sätt att stärka beredskapen. Vi vill understryka att sådana avtal måste bygga på frivillighet, tydliga incitament och affärsmässiga grunder. För att små och medelstora företag ska kunna delta är det avgörande att ersättningsmodeller är förutsägbara och täcker både direkta kostnader och indirekta kostnader, såsom förlorade affärsmöjligheter. Kostnader för åtgärder som går utöver företagets normala verksamhet, till exempel lagerhållning eller anpassning av produktion, måste fullt ut finansieras av det offentliga.

Det är också oklart i betänkandet hur situationer ska hanteras legalt när företag med F-avtal hamnar i ett läge där leverans till en annan kommersiell står i motsättning till leverans enligt ett F-avtal. Denna aspekt berörs kort i avsnitt 3.7.7 i betänkandet, men frågan löses enligt Företagarna inte på ett tillfredsställande sätt. Hänvisning görs till § 27 köplagen och principer om *force majeure*, men Företagarna ser risk för att ett privat företag som ingått F-avtal och med grund i detta nödgas svika ett avtalsvillkor gentemot en tredje part (annat företag) inte civilrättsligt skulle kunna åberopa åtagandet enligt F-avtalet med rättslig verkan. I detta bringar inte betänkandet tillräcklig klarhet.

Vi avstyrker förslaget om att skynda fram en ny utredning om tvingande försörjningsberedskap. Erfarenheter visar att tvingande åtgärder riskerar att bli ineffektiva och skapa negativa effekter för företag som redan har goda rutiner. Tvång kan på sikt missgynna företag som rapporterar korrekt och följer de etablerade processerna, jämfört med aktörer som inte omfattas.

Vi ställer oss tveksamma till att införa ett generellt register över arbetsmaskiner, men ser att detta kan vara en del av ett bredare system för beredskap, och vill därför se att frågan utreds vidare, med tydligare beaktande av äganderätts- och näringsfrihetsprinciper.

Företagarna lämnar övriga förslag utan kommentar men ser fram emot fortsatt dialog om hur samverkan mellan företag och offentlig sektor kan utvecklas, så att både småföretagarnas intressen och samhällets behov av beredskap kan tillgodoses på ett balanserat sätt.

Patrick Krassén
Policychef
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00